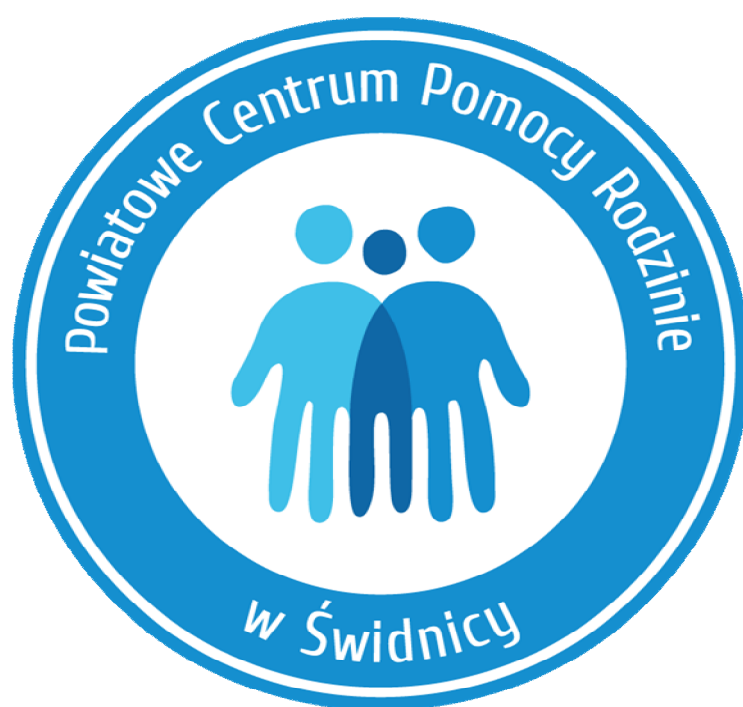

**SPRAWOZDANIE
Z EFEKTÓW PRACY
ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY
ZASTĘPCZEJ ZA 2016 ROK**

Marzec 2017 r.

I. Wstęp

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu, wykonująca zadania systemu pieczy zastępczej – art. 2 ust. 3 i art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332). W oparciu o zapisy ww. ustawy oraz na podstawie Zarządzenia Nr 58/2011 Starosty Świdnickiego z dnia 8 listopada 2011 r. z dniem 1 stycznia 2012 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu świdnickiego.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczka zastępcza zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka,
- 2) przygotowanie dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Wyjątek stanowi przyjęcie dziecka do rodziny zastępczej zawodowej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego na podstawie: orzeczenia sądu, doprowadzenia przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Objęcie dziecka rodzinną formą pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie, jeżeli kontynuuje naukę, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Rodzinę zastępczą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko. Funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej pełnią najbliżsi krewni dziecka: dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo. Ustanawia ją sąd rodzinny w wypadku: śmierci rodziców, ich niewydolności wychowawczej czy innych problemów, których niekorzystnie skutki odbijają się na dziecku. Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Co najmniej jedna osoba tworząca rodzinę zastępczą niezawodową musi posiadać stale źródło dochodu. Zawodową rodziną zastępczą najczęściej bywa małżeństwo, które z tytułu wykonywanej pracy otrzymuje wynagrodzenie (jedna osoba). Zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dzieci pod opiekę w sytuacjach nagłych. Trafiają tu także dzieci małe, poniżej 10 roku życia. W pogotowiu rodzinnym dziecko przebywa do czasu unormowania sytuacji, nie dłużej niż 4 miesiące. W szczególnych przypadkach okres pobytu dziecka zostaje przedłużony do 8 miesięcy lub do czasu zakończenia postępowania sądowego. Praca rodziny zastępczej z założenia jest nastawiona na powrót dziecka do rodziny biologicznej. Opieka rodziny zastępczej jest tymczasowa. Rodzina zastępcza nie posiada pełni praw rodzicielskich, a ograniczenie władzy rodzicielskiej nie pozbawia rodziców biologicznych określonych praw i obowiązków dotyczących podejmowania decyzji m.in. w sprawach obywatelstwa dziecka, sposobu leczenia, światopoglądu, wyboru kierunku edukacji, sposobu wychowania, rozwoju zainteresowań. Rodzice nadal korzystają z praw cywilnych, spoczywa na nich obowiązek alimentacyjny, zachowują też prawo do kontaktów z dzieckiem.

II. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 76 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1) Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od wielu lat prowadzi systematyczny nabór kandydatów na rodziny zastępcze. W 2016 r. akcje promujące ideę rodzicielstwa prowadzone były w oparciu o materiały edukacyjne typu:

- 1) ulotki, broszurki, w ilości 5.000 szt., które zostały przekazane do podmiotów użyteczności publicznej, a także rozdawane podczas festynów. Umieszczono również ok. 100 plakatów w autobusach komunikacji miejskiej w Świdnicy oraz na słupach ogłoszeniowych,
- 2) banery w ilości 8 szt., zamieszczone w 6 gmiach powiatu świdnickiego (Świdnica- 2 szt., gmina Świdnica -Krzyżowa- 1 szt. Bystrzyca Górna- 1 szt, miasto Świebodzice – 1 szt, gmina Marcinowice- 1 szt, gmina Jaworzyna- 1 szt., gmina Strzegom- 1 szt.),
- 3) informację o poszukiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych umieszczoną na stronie internetowej PCPR w Świdnicy,
- 4) promocję realizowano także :
  - a) podczas festynów zorganizowanych w ramach Balloon Festival Krzyżowa 2016 w Krzyżowej oraz w ramach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Strzelcach,
  - b) za pomocą **strony na facebooku**, którą polubiło już 442 użytkowników.

W ramach tej strony funkcjonuje funpage Zespołu, który promuje rodzicielstwo zastępcze i informuje użytkowników o wszelkich działaniach jednostki w ramach rodzinnej pieczy zastępczej. Obecnie 171 użytkowników obserwuje działania Zespołu.

2) Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych, zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy;

Osoby, które wyrażają gotowość do pełnienia funkcji zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych, przechodzą stosowną kwalifikację. Dostarczają wymagane dokumenty, zaświadczenia o stanie zdrowia oraz uczestniczą w badaniach pedagogicznych i psychologicznych. Po szczegółowej analizie zebranej dokumentacji Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej podejmuje decyzję o zakwalifikowaniu ww. osób na szkolenie. W roku 2016 taką gotowość wyraziło **18** osób. W trakcie kwalifikacji **4** osoby zrezygnowały z decyzji o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej, tym samym nie kończąc procesu kwalifikacji. Wobec **3** osób powodem powyższego były decyzje Sądu Rodzinnego, w związku z którymi kandydaci nie potrzebowali już świadectwa ukończenia szkolenia dla kandydatów na rodzinę zastępczą.

Efektem prowadzonych działań było zakwalifikowanie **14** osób do szkolenia.. Jedna osoba zrezygnowała po pierwszym spotkaniu nie podając przyczyny. 13 osób ukończyło szkolenie i otrzymało zaświadczenia o ukończeniu szkolenia dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze, 4 z ww. osób ukończyły dodatkowo szkolenie uzupełniające dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze.

3) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

Zgodnie z zapisami ustawy kandydaci na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz osoby wyrażające gotowość prowadzenia rodzinnego domu dziecka, są zobowiązani

do ukończenia szkolenia. W 2016 r. odbyło się jedno szkolenie. Było prowadzone przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej tutejszego Centrum na podstawie programu szkoleniowego „Rodzina”, który został zatwierdzony przez Ministra Polityki Społecznej decyzją nr 30/2013/RZ z dnia 19 grudnia 2013 r. W szkoleniu uczestniczyło **13** osób. Szkolenie zrealizowano w ramach 11 spotkań (52 godzin dydaktyczne). W zakres szkolenia wchodziło ukończenie 10-cio godzinnego stażu w zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnych domach dziecka. Wszyscy kandydaci odbyli wymagany staż.

Efektem ww. działania było uzyskanie przez 13 osób (7 rodzin) świadectw ukończenia szkolenia potwierdzającego predyspozycje do prowadzenia rodziny zastępczej. Wszyscy kandydaci - 7 rodzin zostało ustanowionych przez sąd rodzinny rodzinami zastępczymi, w których umieszczono dziesięcioro dzieci.

Z jedną rodziną podpisano umowę o pełnieniu funkcji zawodowej rodziny zastępczej, w której umieszczono 3 dzieci. Druga z rodzin która uzyskała kwalifikacje do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej przyjęła jedno dziecko, obecnie funkcjonuje jako niezawodowa rodzina zastępcza i wstrzymała się z decyzją dotyczącą pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej.

4) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej nie odbyło się z uwagi na brak kandydatów do prowadzenia tego typu placówki.

5) Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;

Spośród **18** osób, które zadeklarowały gotowość do udziału w szkoleniu dla kandydatów na rodziny zastępcze, **16** osób zostało skierowanych na badania psychologiczne oraz pedagogiczne. Badania były prowadzone przez psychologa zatrudnionego w PCPR w ramach umowy o pracę, natomiast badania pedagogiczne zostały zlecone osobie zatrudnionej na umowę zlecenie.

W wyniku przeprowadzonych badań **14** osób zostało zakwalifikowanych do udziału w szkoleniu, przy czym **13** osób ukończyło szkolenie i otrzymało stosowne świadectwa.

6) Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

W 2016 r. tutejsze Centrum zorganizowało **następujące szkolenia:**

- pn. „Bezpieczne dorastanie”, adresowane do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu. Szkolenie prowadził psychoterapeuta z Fundacji Pro Salute. Szkolenie składało się z trzech trzygodzinnych spotkań. Do udziału w nim zostały zaproszone wszystkie rodziny, które posiadają dzieci w wieku dorastania po to aby podnosić swoje kompetencje i umiejętności w zakresie oddziaływań wychowawczych wobec małoletnich. W szkoleniu uczestniczyło **15** osób.

KOSZT: w ramach środków Fundacji Pro Salute.

- pn. „Warsztaty świadomego rodzicielstwa” – Szkolenie adresowane było do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wychowujących dzieci do 6 roku życia. Szkolenie prowadził psychoterapeuta z Fundacji Pro Salute. Miało ono na celu zapewnienie psychoedukacji zakresie rozwoju psychofizycznego dziecka, znaczenia prawidłowej więzi oraz relacji rodzic zastępczy – dziecko. Mimo motywowania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka do udziału w tym szkoleniu składającym się z dwóch trzygodzinnych spotkań udział w nim wzięło jedynie **7 osób**. KOSZT: w ramach środków Fundacji Pro Salute.
- Grupa wsparcia – w roku 2016 r. od miesiąca września do grudnia w trzech gminach powiatu – w Świdnicy, Strzegomiu i Świebodzicach odbywała się grupa wsparcia, która miała charakter otwarty. Grupa wsparcia prowadzona była przez terapeutę. Spotkania odbywały się jeden raz w miesiącu i trwały po dwie godziny. Program grupy wsparcia dotyczył potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, miejsca dziecka w pieczy zastępczej- jego potrzeba bycia ważnym i akceptowanym, do czego wychowujemy nasze dzieci – współczesny świat a normy i zasady, co zamiast karania – potrzeby dziecka związane z chwaleniem i docenianiem. W grupie wsparcia wzięło łącznie udział **28 osób**. KOSZT: środki PCPR 1 800,00 zł
- pn. „Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu” adresowane było do zawodowych form pieczy zastępczej. Szkolenie obejmowało cykl pięciu czterogodzinnych spotkań. Łącznie w szkoleniu wzięło udział 10 osób pełniących zawodową formę pieczy zastępczej. KOSZT: środki PCPR 2 400,00 zł.
- pn. „Superwizja zawodowych rodzin zastępczych” przeprowadzona przez superwizora Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Superwizja była ważnym elementem edukacyjno- rozwojowym adresowanym do osób, które na co dzień zajmują się całodobowo opieką nad dziećmi. Stanowiła element grupy samopomocowej, grupy wsparcia i w dużej mierze przeciwdziałała wypaleniu zawodowemu. Obyło się pięć 5-cio godzinnych spotkań superwizyjnych. W superwizji wzięło łącznie 16 osób. KOSZT: środki PCPR 5 000,00 zł.

Z rozmów oraz ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczestników szkoleń wynikało, że byli oni zadowoleni z zaproponowanej tematyki szkoleń, wzbogacili swoją wiedzę i umiejętności w poszczególnych obszarach.

7) Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

Opisane w pkt. 6

Ponadto w 2016 r. zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka miały możliwość skorzystania z czasowego niesprawowania opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych, losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

W 2016 r. żadna z rodzin nie skorzystała z prawa czasowego niesprawowania opieki z powodów zdrowotnych lub losowych, natomiast 4 rodziny zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego skorzystało z prawa do wypoczynku. Zgodnie z art. 73 ustawy

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej PCPR powierzyło opiekę nad dziećmi 11 rodzinom pomocowym, z których 2 tworzyły rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego oraz 2 prowadzącym rodzinny dom dziecka. Wydatki z tytułu wynagrodzeń osób pełniących funkcje rodzin pomocowych stanowiły kwotę **5 752,26 zł.** W związku z pobytem rodzin na urlopie wypoczynkowym 11 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach pomocowych.

Pogotowia rodzinne i rodzinne domy dziecka, w których przebywało więcej niż czworo dzieci, objęte były wsparciem zatrudnionych przez PCPR (w ramach umowy zlecenia) osób do pomocy. Zadania wykonywane przez te osoby dotyczyły opieki nad dziećmi, pomocy w nadrobieniu zaległości edukacyjnych czy pomocy w pracach w gospodarstwie domowym. W okresie sprawozdawczym na umowę zlecenie zatrudnionych było **14** osób, którzy wsparcie świadczyli w **9** rodzinach. Świadczenie opieki nad dziećmi jest działaniem cyklicznym, czasami obejmuje okres całego roku a innym razem parę miesięcy. Koszt zadania wyniósł **111.204,14 zł.**

Na realizację obu zadań środki finansowe pochodziły z budżetu PCPR.

8) Organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka;

Zgodnie z zapisami ustawy w 2016 r. tutejsze Centrum realizowało wsparcie dla rodzinnych form pieczy zastępczej w postaci wolontariatu. W 2016 r. w jednostce funkcję wolontariusza pełniło **12 osób**, które regularnie wspierały rodziny zastępcze. Wolontariusze zostali przeszkoleni indywidualnie i grupowo z zakresu wiedzy dotyczącej formalno-prawnych aspektów wolontariatu, a także poinformowani o działalności rodzinnej pieczy zastępczej. Przedstawiono im specyfikę pracy w rodzinach zastępczych, a także po zakończeniu szkolenia wprowadzono każdego wolontariusza do docelowej rodziny zastępczej, w której miał sprawować pomoc. Wolontariuszami byli uczniowie szkół gimnazjalnych i średnich oraz studenci, którzy zostali skierowani **do 5 zawodowych rodzin i 1** spokrewnionej rodziny zastępczej. Zakres wsparcia najczęściej dotyczył pomocy w nauce i nadrobieniu zaległości szkolnych dzieci oraz pomocy w opiece nad najmłodszymi podopiecznymi.

Dodatkowo wolontariusze włączali się w akcje promujące rodzicielstwo zastępcze podczas Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Strzelcach, Baloon Festival w Krzyżowej oraz działań Fundacji Banku Zachodniego.

W ramach promocji wolontariatu odbywały spotkania z wolontariuszami i kandydatami na wolontariuszy. Łącznie odbyło się ich 4.

Ponadto w czerwcu 2016 r. jednostka ubiegała się i otrzymała certyfikat instytucji przyjaznej wolontariuszom „Dobry wolontariat”. Jest to szczególne wyróżnienie ponieważ na terenie powiatu świdnickiego PCPR jest jedyną jednostką posiadającą takie wyróżnienie.

Wolontariusze za swoją pracę zostali docenieni dwukrotnie. W czerwcu 2016 r. zorganizowano dla nich spotkanie integracyjne natomiast w grudniu na spotkaniu świątecznym podarowano im bony upominkowe. Podziękowano w ten sposób za ich wysiłek i zaangażowanie podczas festynów i udzielaną przez nich pomoc w rodzinach zastępczych.

9) Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

Tutejsze Centrum przez cały ubiegły rok prowadziło ścisłą współpracę z III Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Świdnicy, który wydaje postanowienia o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Kontynuowano także bezpośrednią współpracę z pedagogami szkolnymi, wychowawcami szkół i przedszkoli oraz ośrodkami pomocy społecznej. Dzięki zebranych informacjom koordynatorzy i pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej mieli możliwość potwierdzenia swoich spostrzeżeń bądź zwrócenia uwagi na inne trudności wymagające pomocy, wsparcia, a czasami natychmiastowej interwencji.

W wyniku prowadzonej współpracy uzyskano około 442 opinii na temat funkcjonowania małoletnich dzieci w szkole, co było podstawą do objęcia niektórych z nich bądź całych rodzin, dodatkową pomocą psychologiczną.

Ponadto kontynuowano współpracę PCPR w Świdnicy z ośrodkami pomocy społecznej na terenie powiatu. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wraz z asystentami rodzinnymi lub pracownikami socjalnymi tworzyli plany pomocy dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej. Podczas ocen sytuacji dziecka podejmowano wspólne decyzje dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie.

Na zlecenie Sądu Rejonowego w Świdnicy pracownik PCPR, po przeprowadzeniu wywiadów w miejscu zamieszkania rodzin, sporządził 24 opinie dotyczące kandydatów na rodziny zastępcze pod kątem spełniania przez nich przesłanek do ustanowienia ich rodziną zastępczą zgodnie z art. 44 ustawy. (7 dotyczyło kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze, 17 na niezawodowe rodziny zastępcze).

Wydano 20 pozytywnych opinii, uznając, że rodziny mają odpowiednie warunki mieszkaniowe i finansowe, dobrą sytuację zdrowotną, prawidłową motywację i predyspozycje do sprawowania funkcji rodziny zastępczej a w czterech przypadkach uznano za niezasadne utworzenie rodziny zastępczej.

10) Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

W 2016 r. wsparcie osób tworzących system rodzinnej pieczy zastępczej realizowane było poprzez :

- a) dwóch koordynatorów, zatrudnionych na umowę zlecenie, którzy swoim wsparciem i pomocą w okresie sprawozdawczym objęli **35** rodziny,
- b) koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionego na umowę o pracę, który swoją opieką objął **14** rodzin,
- c) dwóch specjalistów pracy z rodziną, którzy swoim wsparciem i pomocą objęli **129** rodzin,
- d) psychologa zatrudnionego w ramach umowy o pracę na ½ etatu.

Do obowiązków koordynatorów i specjalistów pracy z rodziną należało między innymi: udzielanie pomocy rodzinom w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających, udzielanie

wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, udział w posiedzeniach Zespołu ds. oceny całokształtu sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej, przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2016 r. specjaliści pracy z rodziną i koordynatorzy sporządzili **884** kart czynności, odbyli **901** wizyt w środowisku. Wobec **30** dzieci przebywających w pieczy zastępczej zostały przygotowane plany pomocy dziecku.

W wyniku działań koordynatorów i specjalistów pracy z rodziną: 6 dzieci powróciło pod opiekę rodziców, 15 dzieci umieszczono w innej rodzinie zastępczej, 6 dzieci przeniesiono do placówki opiekuńczo – wychowawczej, a 3 dzieci zostało adoptowanych, w tym wobec 1 dziecka była to adopcja zagraniczna.

Wsparcie psychologiczne realizowane było przez psychologa PCPR zatrudnionego na 1/2 etatu. Udzielał on pomocy poprzez następujące działania:

- a) poradnictwo i psychoedukację rodzin zastępczych, najczęściej w obszarach: wspierania dziecka po urazowych doświadczeniach, w procesie żałoby, w trudnych zachowaniach dzieci takich jak: agresja, zachowania autodestrukcyjne, buntownicze, niedostosowanie społeczne, trudności w budowaniu relacji przywiązaniowej, trudne zachowania związane z wejściem w wiek dojrzewania, problemy z uczeniem się; asertywna komunikacja; dyscyplinowanie dzieci i budowanie granic,
- b) pomoc terapeutyczną i interwencję kryzysową dla dzieci po urazowych doświadczeniach takich jak: porzucenie, przemoc, zaniedbanie, zaburzenia relacji przywiązania, zespół stresu pourazowego, wspieranie dziecka w procesie żałoby, wspieranie młodzieży w usamodzielnianiu i budowaniu własnej, dorosłej tożsamości,
- c) opiniowanie psychologiczne kandydatów na rodziny zastępcze,
- d) opiniowanie zasadności kontaktu rodziców biologicznych i/bądź innych członków rodziny z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej,
- e) asystowanie podczas kontaktu dziecka z rodziną.

Na przestrzeni 2016 r. psycholog udzielił **605** porad/konsultacji, a **70 osób** (rodzice zastępczy lub dzieci) cyklicznie korzystało z jego wsparcia i pomocy. Ponadto przy umieszczaniu nowych dzieci – szczególnie w pogotowiach rodzinnych i rodzinnych domach dziecka psycholog diagnozował sytuację dziecka i jego psychologiczne funkcjonowanie. Wobec wszystkich dzieci zgłoszonych do adopcji ww. specjalista opracowywał kartę adopcyjną dziecka.

Dodatkowo w 2016 r. we współpracy z Fundacją Pro Salute PCPR zorganizowało szkolenie pn. „Bezpieczne dorastanie” adresowane do grupy dorastającej młodzieży z pieczy zastępczej realizowane. Szkolenie składało się z dwóch trzygodzinnych spotkań. Celem szkolenia było rozumienie i poznawanie siebie w okresie dorastania, wyrażania swoich emocji i potrzeb oraz przygotowania młodego człowieka do samodzielnego życia dorosłego. Udział w warsztatach wzięło **6 osób**. Warsztaty były finansowane przez Fundację Pro Salute.

Kolejnym działaniem PCPR na rzecz dzieci i młodzieży przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej był projekt „Czym skorupka za młodu nasiąknie” współfinansowany przez Fundację Banku Zachodniego w ramach konkursu grantowego „Bank dziecięcych uśmiechów”. W ramach niniejszego projektu zorganizowano warsztaty pod nazwą „Bon czy Ton – czyli o tym że wypada wiedzieć co wypada”. Warsztaty skierowane były do dwóch

grup wiekowych dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Wzięło w nich udział łącznie **21 dzieci**.

Na organizację warsztatów wydatkowano łącznie kwotę 3.987,77 zł z tego 2.000,- zł to środki BZWBK a kwota 987,77 zł pochodziła z budżetu PCPR.

11) Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

Wszystkie rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, podczas spotkań z koordynatorami i **specjalistami pracy z rodziną** oraz w wyniku szkoleń czy spotkań integracyjnych informowano o możliwości korzystania z porad radcy prawnego w Punkcie Interwencji Kryzysowej w Świdnicy. Powyższa informacja była również przekazywana poprzez stronę internetową tutejszego Centrum.

12) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

Dokonanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej realizowane było w oparciu o zapisy ustawy. Kwestionariusz do okresowej oceny sytuacji dziecka pozwolił rzetelnie ustalić aktualną sytuację rodzinną dziecka, przeanalizować stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną, zmodyfikować plan pomocy dziecku, dokonać oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb i uzasadnić celowość dalszego pobytu w pieczy zastępczej.

Skrupulatnie wypełniliśmy wymogi ustawy tzn.: oceny sytuacji dziecka w wieku poniżej 3 lat, dokonywaliśmy nie rzadziej niż co trzy miesiące, a dzieci powyżej 3 lat, nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Kwestionariusz do oceny rodziny, oceniał rodzinę pod kątem predyspozycji do pełnienia powierzonej jej funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pozwalał także znaleźć odpowiedzi na pytania czy rodzina: traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, czy zapewnia dostęp do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, czy wyrównuje braki rozwojowe i szkolne dziecka, czy zapewnia rozwój jego uzdolnień i zainteresowań, czy zaspokaja potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne, oraz religijne, czy zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, czy umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

W ramach działań Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej odbyło się **28** posiedzeń, na których dokonano oceny całokształtu sytuacji dziecka w łącznej liczbie **472** ocen. Wszystkie przeprowadzone oceny zostały przekazane do Sądu Rejonowego w Świdnicy. W przypadku **25** dzieci oceny dotyczące zasadności pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej były negatywne.

W wyniku ww. działania 3 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej, 1 wychowanek osiągnął pełnoletność i opuścił rodzinną pieczę zastępczą. Pozostałe dzieci nadal przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny te otrzymały zalecenia dotyczące wdrożenia konkretnych zmian w funkcjonowaniu rodziny.

13) Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;

Opisane w pkt 1, 5,6,7, 9,10.

Dodatkowo w 2016 r. przeprowadzono trening umiejętności wychowawczych dla rodziców. Działanie to zrealizowano w ramach projektu „Profilaktyka przemocy to niezbędna taktyka pomocy” współfinansowanego przez MPRIPS. Celem warsztatu było kształtowanie umiejętności prawidłowych postaw rodzicielskich. Beneficjentami treningu byli rodzice kierowani przez sąd rodzinny (4 osoby), rodzice dzieci i młodzieży umieszczonej w pieczy zastępczej (11 osób), a także rodzice, którzy zgłosili się samodzielnie w celu podniesienia własnych umiejętności rodzicielskich (3 osoby). Odbyło się 7 spotkań , w łącznym wymiarze 30 h. Szkolenie ukończyło 5 osób i otrzymała stosowne poświadczenie ukończenia treningu. Analiza ankiet ewaluacyjnych wykazała, że uczestnicy treningu pozytywnie ocenili ww. działanie.

14) Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

Kwestia badań psychologicznych i pedagogicznych została opisana w pkt 2. Ponadto w okresie sprawozdawczym sporządzono 41 opinii psychologiczno - pedagogicznych w rodzinach kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Opinie te dotyczyły kandydatów, którzy zgłosili gotowość do udziału w szkoleniach z lat 2015, 2016. Wszystkie opinie były pozytywne, a wobec jednej rodziny wydano zalecenia do podjęcia terapii psychologicznej.

Spośród opiniowanych rodzin Sąd Rodzinny w Świdnicy do końca grudnia 2016 r. zawiązał 10 rodzin zastępczych. Obecnie w szkoleniu, które rozpoczęło się w lutym 2017 r. uczestniczy 14 osób, którzy otrzymali kwalifikację w roku 2016.

15) Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

Na terenie powiatu świdnickiego liczną grupę stanowią zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka (14 rodzin- stan na 31 grudnia 2016 r.). Stąd też uznano za zasadne organizowanie z ww. rodzinami spotkań, podczas których były omawiane bieżące sprawy, w tym zmiany obowiązujących przepisów prawnych, a także przedstawiane propozycje współpracy na dany rok. W 2016 r. odbyły się 2 spotkania robocze. Pierwsze miało miejsce w dniu 30 sierpnia, drugie 2 grudnia 2016 r.

Dla zawodowych rodzin zastępczych, osób tworzących rodzinne domy dziecka PCPR adresowało cykl różnorodnych szkoleń, które zostały opisane w pkt 6 niniejszego sprawozdania. Każde ze szkoleń dla ww. osób stanowiło wsparcie, wzmacniało kompetencje rodzin oraz stanowiło element przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

16) Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;

a) Superwizja;

W okresie od marca do grudnia 2016 r. działania pracowników Centrum, w tym koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zostały wsparte poprzez spotkania superwizyjne. Odbyło się 8 spotkań po 5 godzin każde. Koszt został pokryty ze środków jednostki (8 000,- zł.).

Źródło - budżet PCPR.

b) Szkolenie;

W dniach 21, 22 listopada 2016 r. PCPR zorganizowało dwudniowe szkolenie w wymiarze 8 godzin szkoleniowych dla wszystkich pracowników jednostki z zakresu **przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu**, w kontekście pracy z trudnym klientem. W szkoleniu wzięło udział 25 osób. Łączny koszt szkolenia stanowił kwotę 5 830,00- zł.

Źródło - Krajowy Fundusz Szkoleniowy i budżet PCPR.

c) Konferencja;

W dniu 25 listopada 2016 r. odbyła się **konferencja pn. „Profilaktyka przemocy to niezbędna taktyka pomocy”**- opis pkt 20 lit c).

Koszt – 6.088,- zł, z tego 3.100,- zł dotacja MPRiPS, a 2.988,80 zł środki PCPR.

17) Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

Sprawozdanie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej za 2016 r. zostało sporządzone.

18) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

W 2016 r. PCPR, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej sporządził 15 informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną. Informacje te przekazane zostały do Ośrodka Adopcyjnego we Wrocławiu, z czego 8 dzieci nie zakwalifikowano do adopcji z powodu silnych więzi emocjonalnych z rodziną zastępczą lub nie wyrażenia zgody przez rodzinę lub dziecko na przysposobienie. Pozostałe 7 zgłoszonych dzieci zostało zakwalifikowanych do przysposobienia, z czego 4 na terenie kraju i 3 poza jego granicami. W 2016 r. 3 dzieci została przysposobiona.

19) Organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki;

W 2016 r. zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka miały możliwość skorzystania z czasowego niesprawowania opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych, losowych albo zaplanowanego wycieczki. Żadna z rodzin nie skorzystała z prawa czasowego niesprawowania opieki z powodów zdrowotnych lub losowych, natomiast 4 rodzin zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego skorzystało z prawa do wycieczki. Zgodnie z art. 73 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej PCPR powierzyło opiekę nad dziećmi 4 rodzinom pomocowym, z których 2 tworzyły rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego oraz 2 prowadzącym rodzinny dom dziecka. Wydatki z tytułu wynagrodzeń osób pełniących funkcje rodzin pomocowych stanowiły kwotę W związku z pobytem rodzin na urlopie wypoczynkowym 11 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach pomocowych.

Wydatki: **5 752,26 zł.** Źródło - budżet PCPR.

20) Dodatkowe działania w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej;

a) programy ministerialne:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy w 2015 r. aplikowało w konkursach ogłoszonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach **Resortowego Programu Wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej**. Starania zakończyły się uzyskaniem dotacji na program pn. „**Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej**”, który dotyczył możliwości ubiegania się o zwrot środków finansowych za zatrudnienie koordynatorów. Na to zadanie tutejsze Centrum przeznaczyło środki w wysokości **79 865,34**, z czego **20 868,00 zł** pochodziło z dotacji MRPiPS.

b) działania wspierające:

- W dniu 1 stycznia 2016 r. PCPR brał udział w **IV Charytatywnym Turnieju Piłkarski** organizowanym przez Fundację Wspierania Sportu „Łączy nas Football”, której celem było pozyskanie środków finansowych na potrzebujące dzieci w tym na rekonstrukcję dłoni dla chłopca z pieczy zastępczej. Zawodowe rodziny zastępcze upiekły ciasta, które sprzedawane były podczas turnieju. Ze sprzedaży ciast zebrano 1.155,- zł. W trakcie wyżej wymienionej imprezy była prowadzona akcja propagująca rodzicielstwo zastępcze.

- **Konkurs wielkanocny** dla dzieci z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na wykonanie tradycyjnej ozdoby świątecznej. Na konkurs wpłynęły 28 prac. Prace konkursowe były oceniane w dwóch kategoriach wiekowych, z czego w każdej kategorii wytypowano po 3 miejsca i jedno wyróżnienie. Wszystkie dzieci otrzymały dyplomy za udział w konkursie oraz nagrody główne i pocieszenia w postaci słodczy.

- Obchody **Ogólnopolskiego Dnia Rodzicielstwa Zastępczego**, które odbyły się w dniu **11 czerwca 2016 r.** Festyn zorganizowano we współpracy ze Szkołą Podstawową w Strzelcach. Podczas festynu zapewniono poczęstunek w formie bigosu, kiełbasy, ciasta, napoi i słodczy. Wszystkie uczestniczące w festynie rodziny wraz z dziećmi brały udział w zorganizowanych grach i zabawach oraz korzystały z atrakcji zapewnionych przez organizatorów. Zapewniono również pokaz baniek mydlanych, malowanie twarzy, konkurs plastyczny. Udział w festynie wzięły rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz dzieci i młodzież z placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu świdnickiego. Łącznie w festynie wzięło udział około **200** osób.

- Dodatkowo PCPR zaproszony został do uczestnictwa w **Baloon Festival w Krzyżowej**. Impreza była okazją do promowania rodzicielstwa zastępczego oraz dobrym pomysłem na spędzenie przez dzieci z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej czasu wolnego. W trakcie festiwalu dzieci miały możliwość korzystania z atrakcji wesołego miasteczka, zamków dmuchanych, zabaw i gier integracyjnych, malowania twarzy, oraz poczęstunku w postaci bułek słodkich.

Na organizację powyższych działań Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pozyskało od sponsorów środki finansowe w wysokości 8 400,00 zł oraz darowizny rzeczowe w postaci artykułów spożywczych oraz biletów na Wesołe Miasteczko.

- Kolejnym działaniem było pozyskanie dla 15 dzieci udziału w tygodniowej **kolonii letniej w Pustkowie**. Udział w kolonii został w całości sfinansowany przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu.

- We współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Świdnicy w listopadzie 2016 r. wytypowano 26 dzieci, które zostaną w pierwszym i drugim kwartale 2017 r. objęte **nieodpłatnymi szczepieniami przeciw pneumokokom**.

- Poprzez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej poinformowano rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka o **konkursie Fundacji EY „Żółty, szary, biały i czarny”** na przygotowanie wyjątkowej kartki świątecznej. Nagrodą było dofinansowanie do ferii rodzinnych. Konkurs wygrała podopieczna z zawodowej rodziny zastępczej z naszego powiatu i 4.000,00 zł jako wsparcie finansowe do wyjazdu rodzinnego na ferie. Ponadto jej kartka była rozsyłana przez Fundację EY z życzeniami świątecznymi do zaprzyjaźnionych organizacji.

- W dniu 2 grudnia 2016 r. odbyło się spotkanie z zawodowymi rodzinami zastępczymi i osobami tworzącymi rodzinne domy dziecka z okazji **Ogólnopolskiego Dnia Pracownika Socjalnego**, który przypada na dzień 21 listopada. Dzień ten obchodzony jest w Polsce jako święto wszystkich pracowników pomocy społecznej. Spotkanie było więc okazją do złożenia osobom sprawującym pieczę nad dziećmi podziękowań za ich codzienny trud i zaangażowanie w wypełnianiu tak ważnej roli społecznej. Rodziny otrzymały dyplomy oraz upominek w postaci karnetów na spektakl teatralny.

- W dniu 5 grudnia 2015 r. dla najmłodszych podopiecznych z rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych, PCPR zorganizował **spotkanie Mikołajkowe** z okazji Świąt Bożego Narodzenia. 41 dzieci bawiło się w świdnickiej sali zabaw „Bajka”. Natomiast dla dzieci starszych z rodzinnej pieczy zastępczej zakupiono bilety do kina - 42 sztuk. Działanie zostało całkowicie pokryte przez sponsora - Wagony Świdnickie.

c) konferencja pn. „Profilaktyka przemocy to niezbędna taktyka pomocy”,

Konferencja odbyła się 24 listopada 2016 r., była skierowana do pracowników pomocy społecznej oraz wszystkich służb pomocowych udzielających wsparcia dziecku i rodzinie. Celem konferencji było zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie, uwrażliwienie społeczności lokalnej na sytuacje przemocy wokół siebie, aktywizacja i integracja lokalnych środowisk w zakresie działań na rzecz ochrony rodziny, oraz propagowanie metod pracy z rodziną.

W spotkaniu wzięły udział 133 osoby. Podczas konferencji przedstawiono charakterystykę zjawiska przemocy na terenie powiatu świdnickiego oraz omówiono systemowe rozumienie rodziny. Ważnym elementem konferencji były warsztaty z genogramu, tj. graficznego przedstawienie przekazów transgeneracyjnych występujących w rodzinie - czyli spraw, które „powielają się” z pokolenia na pokolenie. W warsztatach wzięło udział 11 osób.

Konferencja była ostatnim elementem projektu „Profilaktyka przemocy to niezbędna taktyka pomocy” współfinansowanego przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

21) Potrzeby w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej na 2017 rok:

1. Udzielanie rodzinom zastępczym pomocy, o której mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym kontynuowania zatrudniania koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i zwiększania ich liczby.

2. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych poprzez kontynuowanie akcji propagujących rodzinne formy opieki, mającej na celu pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze. Niezmiernie istotnym elementem jest pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze dla małych dzieci (noworodków, niemowląt).
3. Zwiększenie środków finansowych na organizację różnych form wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez poszukiwanie sponsorów, aplikowanie o środki finansowe w ramach ogłaszanych.
4. Kontynuowanie działań na rzecz rozwoju wolontariatu poprzez nawiązanie współpracy ze szkołami, organizacjami pozarządowymi działającymi na danym terenie, organizowanie szkoleń i spotkań dla wolontariuszy.
5. Kontynuacja spotkań superwizyjnych oraz szkoleń dla rodzinnych form pieczy zastępczej i pracowników PCPR.
6. Organizowanie różnorodnych form integracji środowisk tworzących i wspierających rodzinne formy pieczy zastępczej.
7. Podnoszenie umiejętności zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w zakresie opieki i wychowania dzieci przebywających w pieczy.